Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Henri Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ inserțiunilorŭ; o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LIII.

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 167. Brașovŭ, Joi 26 Iulie (7 Augustŭ) 1890.

Brașovŭ, 25 Iulie st. v.

Lupta clerului romano-catolicŭ din Ungaria cu guvernulŭ ungurescŭ în cestiunea matriculelorŭ ia dimensiunĭ totŭ mai marĭ.

In ḑilele aceste a publicatŭ ḑiarulŭ „Egyetértés" o convorbire, ce a avut'o corespondentulŭ sĕu cu primatele Simor. Primatele s'a esprimatŭ în terminĭ fórte aspri asupra atitudinei ministrului de culte, și a declaratŭ, că clerulŭ romano-catolicŭ va pretinde categoricŭ retragerea ordinațiunei d-lui Csaky dela 26 Februarie a. c., „care a atacatŭ cele mai sânte drepturĭ ale bisericei romano-catolice"; va pretinde acésta mai vêrtosŭ acuma după ce și Papa a decisŭ în sensulŭ punctului de vedere dogmaticŭ, de care se conduce clerulŭ ungurescŭ.

Multă amărăciune a produsŭ în cercurile guvernamentale din Pesta chipulŭ în care s'a esprimatŭ primatele Simor, vorbindŭ ironicŭ de „sĕrmanulŭ Csaky" și criticândŭ fără reservă legile dela 1868 și 1879 precum și mĕsurile guvernului în cestiunea de față.

Genesa certei dintre clerulŭ romano catolicŭ și dintre guvernŭ este pe scurtŭ următórea: Articululŭ de lege 53 dela 1868 dispune, ca dintre copiiĭ carĭ se nascŭ din căsĕtoriile mixte, băieții sĕ fiă crescuțĭ în religiunea tatălui, ér fetele în religiunea mamei. In realitate însĕ acéstă lege nu s'a observatŭ, așa că s'a desvoltatŭ o praxă contrară ei. Preoții romano-catolicĭ mai alesŭ botezau și copii, carĭ după lege se țineau de altă biserică și-i reclamau ca fii ai bisericei lorŭ. In urma acésta s'au născutŭ certe între confesiunĭ și mai alesŭ protestanții s'au plânsŭ în contra acestei pracse.

Legea dela 1868 era lipsită de sancțiunea, care sĕ garanteze esecutarea ei. De aceea s'a stabilitŭ prin legea dela 1879 (art. 40) o pedépsă contra acelorŭ preoțĭ, carĭ nu observă prescrierile legale dela 1868. Dér și acéstă lege rĕmase fără de efectŭ dândŭ prilegiu la multe plângerĭ.

Ministrulŭ Csaky a voitŭ sĕ pună capĕtŭ acestorŭ certe prin ordinațiunea sa dela 26 Februarie a. c. dispunêndŭ, ca acelŭ preotŭ, care boteză unŭ copilŭ de altă religiune, sĕ fiă datorŭ, ca în timpŭ de 8 ḑile sĕ predea ex officio unŭ estrasŭ matricularŭ preotului competentŭ.

Dér prin acéstă ordinațiune ministrulŭ Csaky și-a aprinsŭ numai paie în capŭ. Clerulŭ catolicŭ 'i s'a opusŭ și la 12 Aprilie o conferență de episcopĭ a cerutŭ dela Papa, ca sĕ ia o decisiune definitivă în acéstă cestiune.

Clerulŭ romano-catolicŭ din tóte părțile a protestatŭ în contra ordinațiunei d-lui Csaky și a denegatŭ de a i se supune, ceea ce a datŭ nascere conflictelorŭ, ce suntŭ la ordinea ḑilei.

Acuma, asigură primatele Simor, a sositŭ și decisiunea Papei, care ia în apĕrare atitudinea clerului romano-catolicŭ și va fi publicată în curêndŭ.

Lupta bisericei catolice cu guvernulŭ ungurescŭ se va continua dér în viitorŭ cu vehemență și mai mare și resultatulŭ ei nu se póte aḑĭ prevedé. „Sĕrmanulŭ Csaky" se află dér în mare strîmtóre și organele lui declară, că nu privescŭ cu inimă ușóră în viitorŭ, dér vorŭ întêmpina lupta cu curagiu, căcĭ guvernulŭ va fi atâta de tare, ca sĕ iésă învingĕtorŭ dintr'însa. Primatele Simor crede firmŭ de altă parte, că-i va succede a face sĕ se modifice ordinațiunea d-lui Csaky.

Consistorulŭ plenarŭ din Oradea-mare.

(Audiatur et altera pars).

După ce din partea oficiósă s'a descrisŭ decursulŭ ședinței consistorului plenarŭ în afacerea gimnasiului Beiușanŭ, atâtŭ în „Familia" dela Oradea, câtŭ și în Nr. 154 alŭ „Gazetei" sub literele L. M., deși cam târḑiu, primesce, Domnule Redactorŭ, și împărtășirile următóre, *ut audiatur et altera pars:*

Noi dela începutŭ amŭ prevĕḑutŭ, ba amŭ sciutŭ, că cu acelŭ Consistorŭ nu se va face ispravă mare; totușĭ resultatulŭ este mai importantŭ de cum 'lŭ judecă chiar aceia, carĭ l'au înscenatŭ și efectuitŭ. Resultatulŭ se oglindesce în acea inconsecență logică, ce reiese din conclusulŭ adusŭ, că adecă: „aprobămŭ toțĭ pașii Episcopului și ai guvernului diecesanŭ în causa gimnasiului Beiușanŭ, dér totuși avemŭ o nedumerire din causa eschiderei limbei românescĭ, decĭ este rugatŭ guvernulŭ diecesanŭ *sĕ efectuéscă cu totadinsulŭ*: ca în cele 4 classe superióre sĕ se propună studiile și în limba română." Adecă la pânza bine țesută de înaltele fețe, totușĭ s'a mai găsitŭ unŭ cusurŭ (defectŭ), o strunguliță, pe care a trebuitŭ sĕ se pună unŭ petecŭ, între laude și imnurĭ de încredere, lăpădându-se totŭ-odată de acele „Satane", carĭ de faptŭ au datŭ îndemnŭ pentru a se pune acelŭ petecŭ. Logică iesuitică, ca aceea a canonicului discretŭ: „că ce este injustŭ póte fi și legitimŭ."

Credemŭ, că acéstă caracteristică și judecată asupra demersului acelui pré venerat Consistorŭ, va găsi-o întemeiată totŭ insulŭ, carele judecă fără de preocupare séu intimidare; nicĭ că ar trebui sĕ mai adaugemŭ și sĕ scriemŭ mai multe în acéstă materiă, totușĭ fiă-ne iertate încă câteva observațiunĭ.

Unŭ consistorŭ plenarŭ *„rógă"* și nu *„decide"*. Decă rolulŭ unui consistorŭ plenarŭ este numai rugarea, ce posițiune organică are acela în biserica gr. cat.? Ce lipsă este de elŭ și de conchiămarea lui, când scimŭ că rugarea este permisă, și sĕ póte face și de acasă, încă și din partea ultimului cerșitorŭ, séu a mai multorŭ adunațĭ?

Dér după modulŭ cum a fostŭ compusă acéstă adunare preoțéscă nicĭ că a fostŭ consistoriu; ci a fostŭ o întrunire a tuturorŭ fețelorŭ preoțescĭ, (ba încă și a diaconilorŭ nesfințițĭ, câțĭ s'au aflatŭ cu acea ocasiune în Oradea-mare) fiă chiămate, fiă nechiămate. Și pentru ce a trebuitŭ sĕ fiă așa? — Se va vedé din următórele:

Inainte de tóte însĕ am sĕ vĕ facŭ cunoscutŭ, Domnule Redactorŭ, că „Gazeta Transilvaniei" după cele publicate în causa gimnasiului a devenitŭ la Curtenii episcopiei mai urgisită ca acelor Clușienĭ, carĭ au ars'o în publicŭ, puind'o adecă la pîrjolulŭ credinței. Unŭ domnŭ Canonicŭ, care altcum se măgulesce a fi popularŭ, a numitŭ pe toțĭ corespondenții și redactorii „gazetarĭ sdrențoșĭ, fugarĭ și sĕrântocĭ", elŭ, care a devenitŭ „Măria Sa" din opincă; éră Canoniculŭ „discretŭ" a ḑisŭ, că nu suntŭ greco-catolicĭ, ci neuniți. (sic!) S'a rĕspânditŭ prin tóte unghiurile diecesei, că acele corespondențe esŭ din căpăținile ómenilorŭ rĕi și malcontențĭ, carĭ se rĕscólă în contra autorității episcopului și a instituțiunilorŭ gr. cat.; intimidau și amenințau cu „nimicire" pe acei „rĕsvrĕtitorĭ"; bĕnuiau (prepuneau) când pe unulŭ, când pe altulŭ; când pe-o clică de 3—4 preoțĭ și civilĭ; ardeau de setea sĕ-i scie cine suntŭ? și ardŭ până astăḑĭ, ca sciindu-i sĕ-șĭ pótă stêmpera setea cu dulcea rĕsbunare.

Și aceștĭ domnĭ suntŭ aceia, carĭ vréu sĕ stea pe nivelulŭ culturii și a luminei moderne; suntŭ acei servitorĭ ai Domnului, carĭ în tóte ḑilele ḑicŭ Tatălŭ nostru „iértă! precum și noi iertămŭ! nu de șépte orĭ pe ḑi, ci de 70 de orĭ 7." Și pentru ce? Pentru că, eșițĭ din opincă, le este dulce puterea și autoritatea dictatorică, din care causă nu potŭ suferi pe lângă sine frațĭ de alte părerĭ și convingerĭ, de carĭ de când e lumea au fostŭ și vorŭ fi, pentru-că tot-

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

Unŭ episodŭ estraordinarŭ din anulŭ 1841.

Mĕ aflamŭ cu șederea interimală la preotulŭ nostru ortodoxŭ din L.

Intr'o des-diminéță a lunei lui Maiu, încă înainte de trei óre, audŭ bătêndŭ la ușa mea, care ducea imediatŭ pe terasă afară. Baterea se repeți, căcĭ eu, unŭ băetanŭ de cincĭspreḑece anĭ, care mai studiasem încă séra până târḑiu, nu mĕ puteam desface așa lesne din brațele lui Morpheu, ḑeulŭ celŭ atâtŭ de iubitŭ de vérsta în care mĕ aflamŭ. In fine urmândŭ baterea la ușă totŭ mai tare, mĕ treḑiiu, și întrebai din patŭ:

„Cine-i acolo?"

„Deschide!" mi-se rĕspunse cu unŭ glasŭ ca de domnŭ mare, „deschide, că am numai decâtŭ sĕ vorbescŭ cu părintele capelanulŭ".

Mĕ coborŭ din patŭ, deschidŭ; cu ochii încă greoi, și cine așișĭ și întră în odaiă? superiorulŭ campestru, mai marele adecă peste toțĭ capelanii militarĭ din întréga țéră, pe carele deja ilŭ cunosceam.

„Capelanulŭ dórme încă," îmĭ ḑise el.

„Dórme," rĕspunsei.

„Mergĭ, treḑesce-lŭ și spune-i, că eu, Superiorulŭ campestru, am ceva urgentŭ sĕ'i vorbescŭ".

„Sciindŭ eu mărimea oficialului celui ce'mĭ vorbia, — elŭ avea rangŭ de Episcopŭ — nu ḑiseiu nicĭ unŭ cuvêntŭ, ci alergaiu în cabinetulŭ preotului, în care elŭ durmia, și'lŭ treḑiiu ḑicêndu-i:

„Scólă, părinte, Superiorulŭ a venitŭ și ḑice, că are ceva urgentŭ sĕ-țĭ vorbéscă!"

„Ce, cine! — Superiorulŭ! — Poftesce-lŭ, dă-mĭ rassa, potcapulŭ—du-te"...

„Scusă, pater capelane", ḑise Superiorulŭ încă din odaia mea.

„O, poftesce, poftesce!" rĕspunse preotulŭ, „scusațĭ Prévenerabilitatea Vóstră, căcĭ m'ațĭ găsitŭ așa..."

Intrară apoi ambii în cabinetele interióre, trăgêndŭ totŭ Superiorulŭ ușa după dênșii.

După vre-o câte-va minute eși superiorulŭ, petrecêndu-lŭ preotulŭ până josŭ la treptele terasei, unde apoi se despărți de elŭ cu formule câtŭ mai supuse, căcĭ preotulŭ nostru, ca capelanŭ alŭ ostașilorŭ, carĭ erau în garnisóna de acolo de legea ortodoxă, era Superiorului subordinatŭ.

Trecêndŭ preotulŭ prin odaia mea, îmĭ ḑise cu tonŭ repede: „Asistență! asistență câtŭ mai curêndŭ!"

Sciamŭ deja din puținele ḑile, ce petrecusem la preotŭ, ce însemna în gura lui cuvêntulŭ „asistență".

Alergaiu decĭ la garda principală și cerui dela ofițerulŭ de ḑi asistență pentru preotulŭ ortodoxŭ în mergerea lui cu sfânta Euharistiă. Pe locŭ și fuseră comandațĭ cincĭ grenadirĭ, carĭ îmĭ urmară. Ajunșĭ la capela nóstră, preotulŭ în felonŭ și epatrachilŭ sta deja în interiorulŭ capelei la pragŭ cu „Présfintele" în mânĭ. Alergai în capelă, luai clopoțelulŭ cu mănunchiu, anume pentru scopŭ ca cestŭ presentŭ, ilŭ dedeiu grenadirului, carele era fără carabină; în acestŭ momentŭ, ceilalțĭ patru îngenunchiară, descoperiră capulŭ de impunetórele cușme de ursŭ, preotulŭ păși între ei ḑicêndu'mĭ mie: „Molitvelniculŭ și crucea!"

Grenadirulŭ fără carabină sună atuncĭ clopoțelulŭ, ce i-lŭ dĕdusemŭ, de trei-orĭ, ceilalțĭ se sculară și doi de-o parte de preotŭ și doi de alta, pășiră, — carabina „la brațŭ" — împreună cu preotulŭ, înainte, călăudițĭ la douĕ-zecĭ de pașĭ de celŭ cu clopoțelulŭ, carele 'șĭ ducea cușma — adecă gugiumana — pe brațulŭ stângŭ și totŭ la ḑece pașĭ, ce-i făcea, suna de câte trei-orĭ din clopoțelŭ.

Pe strade era încă deșertŭ, numai icĭ colo întâlniamŭ câte unŭ omŭ, care audindŭ clopoțelulŭ, de departe se dau în laturĭ, îngenunchiau, îșĭ descoperiau capulŭ, ilŭ plecau adêncŭ, alții până și cu fruntea la pămêntŭ, se loviau în peptŭ și ḑiceau în taină rugăciunĭ. Preotulŭ îi binecuvênta, făcêndŭ cu sf. Potirŭ semnulŭ crucei spre cei îngenunchiațĭ și ḑicêndŭ. „Dómne mântuesce pe ómenii tĕi!"

Ajunserămŭ — eu cu cartea și crucea în mână, de'ndĕrĕtulŭ sacrului cortejŭ — până la rĕspântiile a douĕ, ba a trei strade. Una, în drépta, ducea în partea orașului cu infirmeria militară; alta, în stânga, spre partea orașului de nord, și a treia, care trecea printre ambele acele direcțiunĭ, dreptŭ spre piața principală, unde se afla și palatulŭ primăriei orășenescĭ. Drumulŭ obicĭnuitŭ alŭ preotului nostru, când mergea cu Présfintele, era orĭ celŭ din drépta, la infirmeria militară, orĭ celŭ în stânga, care ducea la penitențiarulŭ civilŭ, în care

déuna a fostŭ şi va fi productulŭ minţii şi alŭ sufletului.

Dér încă una; în qilele sosirei preoţimei la Oradea-mare, Canoniculŭ discretŭ era neobositŭ în a-o capacita şi a-i ceti paragrafulŭ sĕu fâimosŭ, cu care se închidŭ gimnasiele. Sfĕrlele şi codiţele curtene şi Laurănescĭ, le colportau tóte aceste; apoi că ce dimensiunĭ au luatŭ intimidările şi ameninţările, Vĕ este bine cunoscutŭ şi D-Vóstrĕ, Domnule Redactorŭ, din casurile, că unii au fostŭ şi suntŭ încă siliţĭ a vĕ cere sĕ le daţĭ declaraţiunĭ de neparticipare.

In astfelŭ de împrejurărĭ şi antecedenţe s'a deschisŭ consistoriulŭ plenarŭ. Dér sĕ vedemŭ icóna şi decurgerea lui...

Preoţii adunaţĭ vedeau şi simţiau, că suntŭ în faţa şi în casa mai marelui lorŭ, dela care atêrnă bunăstarea şi înaintarea lorŭ şi a familielorŭ lorŭ; dér sĕ spunemŭ adevĕrulŭ: Simţiau şi erau conscii, că stau şi înaintea acelui Archiereu, care pentru gimnasiu şi diecesă materialminte a făcutŭ mai multŭ decâtŭ toţĭ semenii sĕi.

Păstorulŭ cunoscea disposiţiunea sufletéscă a turmei sale cuvêntătóre; a permisŭ sĕ între toţĭ chiămaţĭ şi nechiămaţĭ; apoi a prinsŭ toiagulŭ la mână, şi l'a sciutŭ învêrti câtŭ de bine.

Publiculŭ românescŭ a cetitŭ în „Familia" şi în numĕrulŭ amintitŭ alŭ „Gazetei", că discursulŭ părintelui episcopŭ a fostŭ o ploişóră binecuvêntată, o lumină lină, stropĭ de busiocŭ, şi miruială. Anume „Familia" vorbesce de „istoriculŭ faselorŭ, emoţiunea vĕdită, mĕsurĭ luate, clenodiu scumpŭ, impresiunĭ adêncĭ, strălucirĭ de lacrime, devotamentŭ pentru ilustrulŭ capŭ." Terminĭ generalĭ şi poeticĭ, sub vĕlulŭ cărora odihnesce cu ticnélă „discreţiunea."

Conclusulŭ s'a publicatŭ şi în diarele din Oradea-mare, „*Szabadság*" şi „*Nagyvárad*", în limba maghiară.

Cu acestŭ conclusŭ faimosŭ s'a pusŭ coperişŭ la păreţii ridicaţĭ pentru cultura maghiară în diecesa oradană gr. cat., prin acésta s'a oferitŭ documentŭ guvernului, procurorilorŭ de statŭ şi şoviniştilorŭ, că o diecesă românéscă *nu consêmte* cu ţinuta diarelorŭ românescĭ. Tristŭ monumentŭ pentru posteritate, pentru „fruntaşii diecesei", cum îi numesce „Familia", şi pentru unŭ Consistorŭ plenarŭ, parlamentulŭ unei dieces, deşi fără dreptŭ de a representa pe cineva.

Faţă cu propunerea de a se preda şi în limba română în cele 4 clase superióre, noi aşa scimŭ, că conclusulŭ a fostŭ éstŭ modŭ: „*în acele 4 clase propunerea sĕ fiă paralelă şi în limba română*". La autenticare însĕ „*cursulŭ paralelŭ*" s'a schimbatŭ, acéstă schimbare s'a făcutŭ în consistoriulŭ din qiua următóre, Joi, când cei estranei părăsiseră toţĭ Oradea.

La imnurile şi osanalele ce le face corespondentulŭ L. M. în „Gazetă", n'avemŭ de a reflecta; nu voimŭ sĕ detragemŭ din meritulŭ nimĕruĭ; dér fiind-că n'a fostŭ, nicĭ că va fi omŭ mare, care sĕ n'aibă şi slăbiciunĭ (pentru-că omŭ este) avemŭ curagiulŭ a le şi spune, şi amŭ dori ca pentru acésta sĕ nu fiă supĕrare, mai alesŭ din partea părintelui episcopŭ Pavelŭ, despre care scimŭ, că nu-i placŭ laudele, gratulaţiunile, sĕrbătoririle şi aplausele, ci fuge de ele; şi décă facemŭ observaţiunile nóstre, sĕ ne credă, că din astă causă nu perde înaintea nóstră din reputaţiunea sa; nu dorimŭ şi nu lăsămŭ sĕ cadă nicĭ o frundă din cununa meritelorŭ sale.

După tóte aceste sĕ ne fiă permisŭ a ne face şi noi observaţiunile nóstre asupra esposeului episcopescŭ. Insuşĭ corespondentulŭ L. M. (laba Mefistofeléscă) indigetéză, că episcopulŭ a vorbitŭ cu *amărăciune sufletéscă*, că a fostŭ atinsŭ rĕu prin pretinsele „denunciaţiunĭ ale diaristicei române;" cu alarmarea diecesei i-s'au căşunatŭ atâtea óre triste; apoi că aceia, carĭ l'au atacatŭ, au fostŭ de mai'nainte vêndĕtorii causei, adecă din tóte aceste se vede, că discursulŭ a avutŭ o mare dosă de amărélă, ba putemŭ qice, că a fostŭ chiar o demitere la personalităţĭ, căcĭ acelŭ „istoricŭ alŭ faselorŭ" a fostŭ în realitate o înegrire publică a fostului corpŭ didacticŭ şi a vechiului directore; s'au adusŭ înainte pĕcatele unora şi altora, viéţa lorŭ morală, discordia internă; s'a polemisatŭ cu corespondenţii diarelorŭ; despre carĭ se spunea, că suntŭ de faţă;... s'a mai făcutŭ o adresare provocătóre cu o indigetare semnificativă, că cei ce au făcutŭ sfară în ţéră, sĕ iasă acum cu sfatulŭ, cum sĕ se îndrepteze ce s'a stricatŭ; a mai fostŭ lăudatŭ fostulŭ directorŭ Mihuţŭ, cum totdéuna a purtatŭ la inimă sórtea gimnasiului, cum i-a apĕratŭ cu tăriă interesele. Dér d-lŭ Bĕlavári qice: că între toţĭ profesorii, începĕndŭ dela 1853 încóce, uniculŭ Mihuţŭ a fostŭ adevĕratulŭ patriotŭ...

Dér revenindŭ la pĕcatele trecutului, cu acelea s'a încercatŭ a se acoperi pĕcatele şi atentatulŭ din presentŭ; însĕ décă acelea, pe cum s'a spusŭ, au fostŭ de aşa natură, ca sĕ pericliteze existenţa gimnasiului, episcopulŭ a trebuitŭ sĕ fiă informatŭ, prin lăudatulŭ sĕu directorŭ, despre ele, şi cutezămŭ a-i pune întrebarea: că în timpŭ de 10 anĭ ai guvernării sale, avêndŭ lanceta doctorescă în mâna sa, pentru ce n'a tăiatŭ cu ea în ranele acelui gimnasiu, ca sĕ le lecuiéscă radicalŭ, şi sĕ nu aştepte catastrofa urmată asupra lui?

Apoi décă e lucru seriosŭ descoperirea, că în trecutŭ s'a făcutŭ „ofertulŭ ruşinosŭ", ca gimnasiulŭ sĕ se prefacă în gimnasiu de statŭ şi sĕ se întroducă în elŭ limba maghiară: óre din parte competentă s'a făcutŭ acésta? Au profesorii séu directorele dreptulŭ ca sĕ petiţiuneze séu sĕ oferéscă aşa ceva fără scirea şi învoirea episcopului, care este patronulŭ şi supraveghiatorulŭ gimnasiului? Decĭ, décă au lucratŭ de capulŭ lorŭ, acelŭ faptŭ a fostŭ o călcare a legei, şi prin urmare nulă, care după natura lui nu se póte numi precedentŭ, de unde *bona fide* nimenĭ nu se póte provoca la elŭ; éră décă s'a făcutŭ cu scirea şi învoirea episcopului de atuncĭ, pentru-ce pălmuimŭ numai stânga, şi nu şi drépta?

Dér în privinţa asta, cu tótă lumina, care qice d-lŭ L. M., că s'a făcutŭ, amŭ rĕmasŭ în întunerecŭ.

Orĭ-câtŭ de emoţiunatŭ s'a înscenatŭ acelŭ exposeu, una totŭ rĕmâne adevĕratŭ, că adecă părintele Episcopŭ a precipitatŭ sosirea periculului întroducereĭ limbei maghiare în gimnasiu, făcêndŭ concesiunĭ înainte de a asculta încai clerulŭ séu, séu prin consistoriu plenarŭ, séu altcum. Este şi rĕmâne adevĕrată fapta, că guvernulŭ diecesanŭ a eşitŭ la iveală cu propunerea: „pentru ca patriotismulŭ sĕ prindă rădĕcinĭ mai tarĭ în acelŭ gimnasiu, suntemŭ aplecaţĭ ca limbei maghiare sĕ-i dămŭ o estensiune mai largă". Nicĭ mai multŭ, nicĭ mai puţinŭ acésta, decâtŭ principiulŭ şi aserţiunea kulturegyletiştilorŭ şi şoviniştilorŭ, că limba este simbolulŭ patriotismului; a fostŭ chiar apă pe móra lorŭ!

Revenindŭ la „istoriculŭ faselorŭ", respective exposeulŭ episcopului, cetitŭ cu provocare la unŭ poşmologŭ de acte, carĭ steteau înaintea sa, punemŭ întrebarea: óre nu era mai corectŭ, óre nu era faţă cu adunarea numerósă lucru mai parlamentarŭ şi pĕtrundĕtorŭ, décă actele referitóre la fasa gimnasiului, se dedau unei comisiunĭ compuse din tóte culorile adunaţilorŭ, ca sĕ le studieze, şi apoi sĕ vină înaintea consistoriului plenarŭ cu o referadă basată pe documente? In acestŭ casŭ episcopulŭ era feritŭ de neplăcerea de-a face polemică, apĕrându-se însuşĭ pe sine, éră Clerulŭ şi diecesa fiindŭ lămurită şi liniştită prin elaboratulŭ fraţilorŭ sĕi, basaţĭ pe documente vĕdute, n'ar putĕ avé locŭ susceptibilităţile şi prepunerile, că conclusulŭ s'a adusŭ sub presiunĭ autoritative, şi fără de lumina actelorŭ înrotulate.

Dóră s'ar obiecta: unde amŭ fi atuncĭ cu discreţiunea? Eu rĕspundŭ, că înaintea unei corporaţiunĭ, care chibzueşte şi ponderéză la condiţiunile vieţei bisericescĭ naţionale, şi înaintea căreia însuşĭ episcopulŭ vine a se legitima, nu potŭ esista secrete diplomatice.

Tótă suflarea românéscă primesce cu bucuriă declaraţiunile părintelui episcopŭ, că a fostŭ, este şi va rĕmânĕ Românŭ; ba recunóscemŭ, că a adusŭ jertfe marĭ materiale în folosulŭ diecesei sale şi a gimnasiului. Décă însĕ voiesce ca nisuinţele sale sĕ aibă resultatŭ, îlŭ rugămŭ, ca prin posiţiunea sa socială şi mijlócele materiale, de carĭ dispune, sĕ'şĭ câştige legăturile puternice şi ómenii de influinţă, fără de carĭ nicĭ-odată nu 'şĭ va pută realisa doriuţele sale de binefacere; atuncĭ va avé autoritatea sĕ stórcă dela locurile competente respectarea faptelorŭ sale şi va prinde locŭ în inima sa unŭ curagiu mai mare; atuncĭ nu vomŭ mai înregistra cu durere, că „nĕpnevelési egylet" şi „Kárpát egylet", cu şedinţele sale, au locŭ, ba suntŭ chiămate în salele gimnasiului Beiuşanŭ, pe când bietei reuniunĭ a şcólei fetiţelorŭ române nu 'i s'a datŭ acéstă permisiune, ci a fostŭ silită sĕ se retragă într'o localitate privată; şi alte multe de acéstă natură.

Inainte de încheiere trebue sĕ reflectămŭ d-lui L. M., că ordinaţiunea guvernului, ca toţĭ profesorii sĕ fiă aprobaţĭ, că edificiulŭ gimnasialŭ sĕ aibă încăperile şi salele recerute; museu şi rechisite; éră profesorii salarii amĕsurate lipselorŭ vieţei, tóte aceste n'au sunatŭ numai la adresa episcopului de Oradea, ci şi pentru Blaşiu, Năsĕudŭ şi alte gimnasii, căcĭ acestea îşĭ au basă în legea din care D. Lauran şi-a scosŭ vestitulŭ paragrafŭ 53.

In fine întrebămŭ: ce lumină s'a făcutŭ în cestiunea parochiilorŭ dela Nirŭ şi ce deslegare a primitŭ acéstă cestiune în Consistorulŭ plenarŭ? Căcĭ în faţa unei referade simple, că acea causă s'a apĕratŭ şi este susţinută câtŭ de bine, a tăcé şi a nu decide nimicŭ, nu este deslegare, nu este decidere.

Décă am desfăşuratŭ acestea în publicŭ, rugămŭ pe părintele Episcopŭ sĕ nu se supere, pentru-că nu purcedŭ din rea voinţă, ci din motivulŭ se vĕdă cum judecă şi alţii în lume. Sĕ audă şi părerile altora, nu numai ale acelora, carĭ îi facŭ mereu mătănii.

Noi nu qicemŭ că L. M. „că tóte ale sale le-a jertfitŭ gimasiului", ci precum amŭ mai accentuatŭ, spunemŭ adevĕrulŭ, că a făcutŭ multŭ, mai multŭ decâtŭ toţĭ antecesorii sĕi, şi scimŭ, că va mai face; dér, domnilorŭ! nu e destulŭ ca copilului şi trupului nostru sĕ-i asigurămŭ viéţa materială, ci sĕ conser-

---

se aflau şi condamnaţĭ ortodoxĭ.

La acestŭ locŭ ajunşĭ, preotulŭ întórse capulŭ spre mine, eu grăbii la elŭ, căcĭ vĕqui că vré ceva sĕ-mĭ spuie.

„Dreptŭ înainte!" îmĭ qise. Alergaiu la grenadirulŭ „ministrant" şi-i qiseiu: dreptŭ înainte!"

„Unde óre ne ducemŭ? cugetaiu eu în mine; pe acéstă stradă n'a umblatŭ preotulŭ nostru nicĭ-odată şi nicĭ nu sciamŭ sĕ şédă în acéstă parte de oraşŭ vre-unŭ creştinŭ de legea nóstră.

Ajunserămŭ la catedrala catolică; preotulŭ érăşĭ întórce faţa spre mine, dreptŭ semnŭ, că vré sĕ-mĭ spună ceva, ce eu pricepĕndŭ şi la elŭ grăbindŭ, dênsulŭ érăşĭ qise:

„Totŭ dreptŭ înainte!" Şi acésta comunicaiu eu soldatului ministrantŭ, însĕ mirarea şi curiositatea mea crescură, că încătrău mergemŭ, pe cine sĕ-lŭ „cuminece!"

Ajunserămŭ şi pe piaţa principală, din care, dintr'o parte şi din alta, eşiau două strade. Preotulŭ érăşĭ se uită spre mine.

„Pe la biserica moldovenéscă! " îmĭ qise.

Mare lucru! gândiiu eu, că nu spune preotulŭ de-odată, încătrău şi la cine, ca sĕ mérgă în sfântulŭ acesta oficiu.

Trecurămŭ pe lângă „biserica moldovenéscă" şi eşirămŭ şi din strada ei spre bulevardulŭ superiorŭ alŭ oraşului, pe carele se afla şi reşedinţa archiducelui, ce era guvernorulŭ civilŭ şi militarŭ alŭ ţĕrii.

Ajunşĭ în faţa palatului reşedenţialŭ, vĕqurămŭ, că în etajulŭ superiorŭ, cum se părea la audulŭ clopoţelului, se deschiseră uşile despre balconŭ. Archiducele bĕtrânŭ se ivi dincolo de uşă şi încă în vestmêntŭ matinalŭ, descoperi capulŭ şi se închină adêncŭ, făcêndu-şĭ cruce.

Pe dinaintea palatului archiducalŭ trecea o stradă largă din spre nordŭ spre sudŭ. Preotulŭ érăşĭ se întórse spre mine şi qise:

„In stânga la délŭ!"

Unŭ agiotantŭ alŭ archiducelui, vĕdŭ că grăbesce în urmă-ne şi pricepêndu-mĕ, póte, că aparţinŭ cortegiului, mĕ întrebă:

„Incătrău merge preotulŭ grecescŭ?"

„Nu sciu, domnule ofiţerŭ," îi rĕspunseiu.

Agiotantulŭ se uită cam oţărêtŭ la mine, ce mi-se părŭ, că elŭ nu mĕ crede, când îi spunŭ, că nu sciu, apoi se întórse şi întră în pórta palatului.

La finea stradei era o casă mare cu două etaje şi cu patru fronturĭ, éră în mijlocŭ cu o curte spaţiósă. Acésta o sciam eu, că e casarma artileriei, déră se şoptea tainicŭ prin oraşŭ, că în partea din afundŭ a acestei casarme ar fi închişĭ şi inculpaţĭ politicĭ, că adecă o aripă a acelei marĭ zidirĭ ar fi penitenţiarulŭ politicŭ de statŭ.

Venindŭ ministrantulŭ în dreptulŭ portalului, înaintea căruia sta unŭ soldatŭ de strajă, acesta presentă arma, éră unŭ uniformatŭ şi cu unŭ şmocŭ de chei în mână îi făcŭ ministrantului semnŭ sĕ între în portalŭ; îngenunchiă puţinŭ, se sculă, veni iute la ministrantŭ, îi spuse ceva în taină, ministrantulŭ atuncia strînse clopoţelulŭ, éră livratulŭ — era unŭ profosŭ (administratorulŭ arestului) — făcŭ érăşĭ semnŭ sĕ urmeze cortegiulŭ după dênsulŭ.

Vai, d'apoi ce aveamŭ *noi* a căuta aicĭ, — ce sĕ fiă, că e chiămatŭ încóce preotulŭ *nostru?* gândiiu eu, nu fără óre-şĭ-care frică şi récire de inimă. — Mare şi straniu lucru trebue sĕ fie, cugetaiu eu mai departe, căcĭ, despre o parte aşa de des-diminéţă veni singurŭ Superiorul la preotulŭ nostru sĕ-lŭ cheme, şi de alta, că preotulŭ într'unŭ chipŭ atâtŭ de misteriosŭ şi estraordinarŭ dispuse percurgerea drumului până aicea.

Intrarămŭ în curtea casarmei, — nicĭ sufletŭ de omŭ nu se vedea; déră o înfiorare grozavă mĕ cuprinse, când în aceea aripă din fundŭ, ridicândŭ eu ochii, vĕquiu la etagiulŭ superiorŭ tóte ferestrile astupate cu scândurĭ aşa, că numai despre cerŭ ajungea la ferestĭ puţină lumină.

Intrarămŭ, urmândŭ profosului, pe o uşă din unghiulŭ curţii, suirămŭ nisce trepte înguste şi ajunşĭ în etagiulŭ alŭ doilea, alergă profosulŭ la o uşă ferecată grozavŭ cu córde de ferŭ; descuiă trei lăcate marĭ, îşĭ descoperi capulŭ, îngenunchiă, ţinêndŭ cu o mână uşa încă închisă. Preotulŭ sosindŭ la uşă, cei patru grenadirĭ postându-se doi deoparte de uşă şi doi de alta, îngenunchiară luându-şĭ gugiumanele din capŭ şi abia când preotulŭ se apropiă de îngrozitórea uşă, profosulŭ o deschise, şi preotulŭ şi eu după dênsulŭ intrarămŭ înăuntru, închiqêndŭ profosulŭ uşa repede după noi.

Déră unde intrarămŭ şi ce mi-se înfăţişă acolo ochilorŭ mei?!

(Va urma). Iraclie Porumbescu.

vămŭ şi sĕ perfecţionămŭ în elŭ „*sufletulŭ*“ nostru; căcĭ ḑice Scriptura: „ce-ţĭ folosesce că-ţĭ vei mântui trupulŭ, şi vei perde sufletulŭ tĕu?“

Ce folosesce acelui gimnasiu, că-i este asigurată viéţa, esistenţa materială, décă va fi eşitŭ şi peritŭ dintr'ênsulŭ sufletulŭ naţiunei şi alŭ bisericei române: „*limba*“; şi ĕtă pentru conservarea acestui clenodiu amŭ ridicatŭ şi ridicămŭ glasurile nóstre, şi ḑicemŭ; „sĕ jertfimŭ totŭ ce avemŭ pentru elŭ!“

Meliton.

DIN AFARĂ.

Francesii şi Dahomeyenii.

Ḑiarulŭ parisianŭ „Le Temps“ primesce din Porto-nuovo scirea, că guvernulŭ francesŭ ar fi propusŭ regelui din Dahomey, sĕ recunóscă dreptulŭ de posesiune alŭ Franţei asupra oraşului Coton, sĕ renunţe la orĭ ce nĕvălire în acestŭ oraşŭ şi sĕ dea promisiunĭ, că la nicĭ o întêmplare nu va ceda decâtŭ numai Franţei vre-o bucată din teritoriulŭ Dahomey. Corespondentulŭ lui „Temps“ crede, că regele din Dahomey nu va primi aceste condiţiunĭ până când elŭ nu va fi bătutŭ cu desĕvêrşire de către Francesĭ.

Rĕsboiulŭ şi regele Umberto.

Corespondentulŭ ḑiarului francesŭ „Gaulois“ într'unŭ raportŭ publicatŭ în numita fóiă ḑice, că a auḑitŭ din gura generalului italianŭ Cialdini următórele declaraţii: Rĕsboiulŭ nu depinde dela noi şi elŭ póte isbucni în apusŭ ca şi în rĕsăritŭ. Regele Umberto nicĭ-odată n'a fostŭ prietenulŭ rĕsboiului şi adĭ e mai puţinŭ acela ca orĭ şi când. Regele a promisŭ poporului sĕu, că tripla alianţă este siguranţa păcei şi elŭ îşĭ ţine promisiunea, fiindcă este fiiulŭ lui Victor Emanuel. Regele vede crisele ce încércă Italia şi nu voesce ca sĕ le mai mărescă pe acelea. Elŭ tóte le face în interesulŭ siguranţei şi desvoltarea mărirei Italiei. Regele Umberto nu se póte da pe sine la nesce aventurĭ, carĭ ar încinge în flacărĭ Europa, ceea ce ar fi lucru primejdiosŭ atâtŭ pentru monarchiă, câtŭ şi pentru republică. Regele tocmai acuma a provocatŭ pe Crispi sĕ se retragă dela afacerile esterne şi sĕ se dedice cu totulŭ celorŭ interne. Regele mi-a recomandatŭ mie primirea portofoliului esternelorŭ, ér eu l'am recomandatŭ altora, pe carĭ îĭ ţinŭ mai potriviţĭ pentru acésta; unulŭ dintre aceştia este bărbatulŭ celŭ mai moderatŭ, e unŭ fostŭ ministru, care faţă cu Franţa nutresce cele mai amicabile sentimente. Regele a primitŭ recomandaţia şi numirea ministrului de esterne va urma peste câteva ḑile. La sfîrşitŭ Cialdini şi-a esprimatŭ speranţa, că de aicĭ înainte disposiţia Franciei faţă cu Italia va fi mai dréptă şi mai binevoitóre.

Turburările Armenilorŭ în Constantinopolŭ.

Amŭ amintitŭ erĭ de urmările turburărilorŭ, ce Armenii din Constantinopolŭ le-au înscenatŭ în biserica catedrală deacolo. O telegramă din Sofia anunţă, că alţĭ 230 de Armenĭ au fostŭ arestaţĭ şi că în urma acésta o deputaţiune de Armenĭ a plecatŭ la patriarchulŭ armênŭ din Rusia, ca prin intervenirea lui sĕ róge pe Ţarulŭ sĕ sprijinéscă cererile lorŭ în Constantinopolŭ. Patriarchulŭ din Constantinopolŭ Koren Asikiam auḑêndŭ de acésta, şi-a datŭ demisia. Mazim-bey, noulŭ ministru alŭ ordinei publice, susţine că în casulŭ dela Kum-kap a constatatŭ mâna agitatorilorŭ rusescĭ.

Credinţa în diplomaţiă.

Ḑiarulŭ parisianŭ „Le Parti Ouvrier“ a publicatŭ în ḑilele trecute unŭ articulŭ despre diplomaţiă, care este destulŭ de interesantŭ pentru ca sĕ reproducemŭ părţile lui mai însemnate. După ce spune, că ministrul afacerilorŭ streine nu este alt-ceva în Franţa, decâtŭ representantulŭ unui grupŭ, alŭ unei fracţiunĭ, pe când ministrulŭ preşedinte englesŭ vorbesce şi lucréză în numele întregei ţĕrĭ, numitulŭ ḑiarŭ ḑice, că lordulŭ Salisbury este capulŭ unui partidŭ şi de sigurŭ, că are în Anglia duşmanĭ cu multŭ mai aprigĭ de cum are Ribot în Franţa. Salisbury vorbesce în numele întregei ţerĭ, ér d-lŭ Ribot vorbesce în Franţa în numele maiorităţii alŭ cărei şefŭ este. O ţéră nu datoresce acţiunea sa esterióră formei de guvernamêntŭ, ci puternicei sale armate şi stărei financiare bune. Acésta este aşa de invederatŭ, continuă numita fóiă, încâtŭ nu e nevoiă de discuţiune.

O veche superstiţiune se ascunde la spatele unui bunŭ numĕrŭ de republicanĭ, carĭ vorbescŭ de „credinţa în diplomaţiă.“ Aceştĭ republicanĭ totŭ-déuna gândescŭ ca şi când Europa nu şi-ar fi deschisŭ gura de trei vécurĭ, ca şi când ea ar atêrna dela unŭ congresŭ compusŭ din 15 diplomaţĭ, carĭ aşeḑêndu-se în jurulŭ unei mese verḑĭ, reguléză sórtea popórelorŭ lumei. Acum nu mai merge aşa, şi asta mai alesŭ din ḑiua când fiăcare pasŭ de importanţă trebue supusŭ hotărîrei camerelorŭ.

In cele din urmă, ḑice mai departe numitulŭ ḑiarŭ, diplomaţia nu are nicĭ unŭ înţelesŭ decâtŭ atuncĭ, când ea este stabilită bine şi când scie positivŭ, că după note ameninţătóre, schimbate între guverne, urméză rĕsboiulŭ. Tótă lumea vorbesce de rĕsboiu, dér nimenĭ nu crede, că pentru o cestiune de-a doua mână, elŭ póte sĕ isbucnéscă. E absurditate a crede, că Francia şi Anglia se vorŭ lua de pĕrŭ pentru lucrurĭ de nimicŭ, cum ar fi d. e. morunii. Mai multŭ ca orĭ şi ce este sigurŭ, că acestŭ rĕsboiu, care numai în ipotesă esistă, nu depinde câtuşĭ de puţinŭ de diplomaţĭ. Dintre tóte statele, numai Rusia şi-a păstratŭ vechile tradiţiunĭ ale guvernamêntului şi ale constituţiunei de odinióră. Dintre toţĭ suveranii numai Ţarulŭ póte decide asupra rĕsboiului séu păcei, fără a consulta pe nimenĭ.

Rolulŭ esenţialŭ alŭ diplomaţilorŭ e schimbarea de note; ei nu suntŭ decâtŭ o găteală frumósă, cestiune de gustŭ, care e neputinciósă, şi adevĕratulŭ resonŭ este, că rĕsboiulŭ costă pré multŭ, şi deaceea tótă lumea scie, că elŭ nu se va face decâtŭ numai în casurile cele mai estreme. Unŭ esemplu classicŭ în privinţa acésta este Bulgaria. Ţarulŭ Rusiei şi-a aruncatŭ asupra Bulgariei tóte trăsnetele sale, mai alesŭ de când în fruntea ei stă principele Ferdinand de Coburg. Tóte cabinetele din Europa s'au agitatŭ şi unŭ adevĕratŭ rĕsboiu a decursŭ, dér numai între condeie. Care a fostŭ resultatulŭ? Ferdinand de Coburg a rĕmasŭ totŭ principe, şi după cum se pare, elŭ va rĕmâné încă.

Credinţei în diplomaţiă decĭ, sfîrşesce „Le Parti Ouvrier“, trebue sĕ-i punemŭ capĕtŭ. Ea, póte, că este ce mai mare piedecă în contra înţelegerei frăţescĭ a popórelorŭ. Diplomaţii intreţinŭ mereu conflicte, dér ei nu vorŭ mai fi primejdioşĭ atuncĭ, când lumea nu va mai crede în eficacitatea reţeleiorŭ lorŭ, căcĭ în ḑiua aceea vomŭ ḑice unŭ bunŭ rĕmasŭ certelorŭ vechĭ şi se vorŭ forma pe ruinele bĕtrânei lumĭ monarchice statele unite ale Europei.

SCIRILE ḐILEI.

Revisuirea regulării graniţei dintre Austro-Ungaria şi România a începutŭ la 18 (30) Iulie. In acéstă ḑi s'a constituitŭ în Bistriţa comisiunea austro-ungară sub preşedinţa fişpanului din Ciucŭ, Valentin Miko, ca comisarŭ r.

* * *

Érăşĭ perdere. Până acum căile ferate sêrbescĭ îşĭ acoperiau lipsa de cărbunĭ cumpĕrândŭ în fiă-care ḑi câte 4 vagóne de cărbunĭ dela Petroşenĭ, în Ardélŭ. Acum se lucréză la lărgirea minelorŭ de cărbunĭ din Senje lângă Cuprija, aşa că în curêndŭ căile ferate sêrbescĭ îşĭ vorŭ puté acoperi tótă trebuinţa cu cărbunĭ de Serbia

Congresulŭ studenţilorŭ universitarĭ din România se va ţiné în anulŭ acesta în ḑilele de 5, 6, 7 şi 8 Septemvre, în Botoşanĭ. Cu acéstă ocasiune se va desvĕli, cu mare solemnitate, statua lui Eminescu.

* * *

Fortificaţiile României. Lucrările dela fortificaţiile dimprejurulŭ Bucurescilorŭ continuă cu mare activitate; aprópe tóte săpăturile în pământŭ suntŭ deja terminate, spune „Românulŭ“. Fortificaţiile dimprejurulŭ Galaţilorŭ se vorŭ termina cu totulŭ în Septemvre.

* * *

Episcopŭ sêrbescŭ în Timişóra. Foile sêrbescĭ din Neoplanta scriu, că episcopulŭ din Bacica, Basilian, se va duce în ḑilele acestea ca episcopŭ alŭ Timişórei, ér diecesa dela Bacica, în lipsa de candidatŭ, o va administra patriarchulŭ în decursŭ de mai multĭ anĭ.

* * *

Focŭ. In Cisnădia au arsŭ edificiile economice la patru economĭ.

* * *

Vandalismŭ. In nóptea de 2 spre 3 Augustŭ n. mai mulţĭ făcĕtorĭ de rele au năvălitŭ asupra ciredei de boi a Cisnădiorenilorŭ pe loculŭ de păşune numitŭ „grădina roselorŭ“ şi au înjunghiatŭ şi lovitŭ cu topóre vr'o 10 boi, aşa că unora din ei le atêrnau intestinele şi au trebuitŭ sĕ fiă ucişĭ. Poliţia şi justiţia cercetéză casulŭ.

* * *

O crimă grozavă s'a sĕvêrşitŭ pe pusta Varasszeg lângă Szekelyhid, care e proprietatea contelui Iosef Stubenberg. Servitorii se rĕsvrătiră în contra administratorului şi'lŭ omorîră. Apoi deteră focŭ edificiilorŭ în carĭ au arsŭ şi doi copii.

Răpirea naţionalităţii e cea mai mare crimă.

Cu ocasiunea împărţirei premiilorŭ la Collége Juilly din Parisŭ, care e condusŭ de preoţĭ, profesorulŭ de retorică P. Paul Lallemand a ţinutŭ către şcolarĭ o vorbire, în care îşĭ luă ca temă viéţa rĕposatului admiralŭ Bergasse du Petit-Thonars, fostŭ elevŭ alŭ institutului. După-ce amintĭ vorbitorulŭ misiunea admiralului în Japonia, vorbi despre atitudinea lui în timpulŭ asedierii Strassburgului şi ḑise între altele:

„In numele compatrioţilorŭ mei, carĭ apăsaţĭ sub unŭ jugŭ totŭ mai greu suntŭ separaţĭ de noi în Alsaţia-Lotaringia, pe care o încunjură unŭ cercŭ, ce nu se póte străbate; în numele suferinţelorŭ lorŭ de douĕ-ḑecĭ de anĭ, alŭ exiliului, ce-i închide pe pĕmêntulŭ patriei ca pe nisce leproşĭ, de carĭ nu-i este nimĕrui ertatŭ a se apropia; în numele mamelorŭ, care nu-şĭ mai îmbrăţişéză pe fiiĭ lorŭ; în numele taţilorŭ, cărora nu le mai este permisŭ, sĕ vadă faţa înveselitóre a ficelorŭ lorŭ rĕmas francese; în numele tuturorŭ inimelorŭ, care sunt în modŭ ruşinosŭ şi obraznicŭ înăbuşite sub mâna de ferŭ a unei cucerirĭ, pe care istoria o dă de minciună şi care îşĭ ride de dreptate; în numele tuturor acestora vĕ rog sĕ-mĭ daţĭ permisiunea, ca sĕ repetŭ în Juilly, pe care atâtŭ de mare l'au făcutŭ vechii magistrii alsaţianĭ, elocentulŭ şi mişcătorulŭ protestŭ alŭ colegului nostru mai bĕtrânŭ du Petit-Thouars, pe care sĕ-lŭ aprobaţĭ prin aplausele vóstre: „Ah, tâlharii răpitorĭ ai teritoriului ţĕrii, *sĕ fiă blăstămaţĭ de Dumneḑeu, căcĭ nu e nicĭ o crimă, care s'ar puté asĕmĕna cu accea, de a răpi unui întregŭ poporŭ naţionalitatea.*“

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“
(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Berlinŭ, 6 Augustŭ. Impĕratulŭ germanŭ visitéză Helgolanda, care va fi Sâmbătă orĭ Duminecă predată Germaniei.

Viena, 6 Augustŭ. Derimându-se o pimniţă în Margareten, 16 persóne au fostŭ greu rănite.

Alexandria, 6 Augustŭ. In Djeddach s'au bolnăvitŭ de coleră 45 peregrinĭ. S'a ordonatŭ în tóte porturile Mărei Roşii o carantină severă de 15 ḑile.

DIVERSE.

Canibalii din Africa. Agonard, unŭ misionarŭ francesŭ, împărtăşesce ḑiarului „Missions Catholiques“ o scrisóre din Ubanghi, ţinutulŭ Congo. Elŭ scrie următórele despre obiceiurile canibalilorŭ din ţinutulŭ Ubanghi: Canibalii aceştia, ḑice numitulŭ misionarŭ, nu mănâncă decâtŭ numai pe prisonierii ce-i facŭ în decursulŭ luptelorŭ, şi asta o facŭ pentru-ca nenorocitele victime sĕ nu se împărtăşéscă de-o înmormêntare cinstită. Abia trece o ḑi, ca locuitorii, sub unŭ pretextŭ séu altulŭ, sĕ nu sacrifice şi sĕ nu mănânce câte unŭ omŭ. Canibalismulŭ la ei este o adevĕrată sĕrbătóre de ospĕţŭ. Ei preţuiescŭ carnea omului mai multŭ ca orĭ ce nutremêntŭ. — „Asta totuşĭ e lucru grozavŭ, ca voi sĕ mâncaţĭ carne de omŭ“, le ḑise odată misionarulŭ. — „Rĕspunsulŭ a fostŭ contrarŭ: — „Nu-i mâncare mai escelentă, ca carnea de omŭ sĕrată şi pipĕrată“ — „Dér nu vedeţĭ voi, ce deosebire este între omŭ şi animalŭ?“ ḑise misionarul. „Omulŭ e fiinţă cuminte, vĕ vorbesce, când vreţĭ sĕ-lŭ mâncaţĭ. Nu vĕ vine vouĕ minte, că şi pe voi vĕ póte ajunge astfelŭ de sórte, décă veţĭ ajunge prisonierĭ?“ — „Asta-i trĕba rĕsboiului“, rĕspunseră canibalii.“ Ceea ce ḑicĭ d-ta dovedesce şi mai bine, cu câtŭ este carnea de omŭ unŭ nutremêntŭ mai deosebitŭ ca alŭ animalelorŭ de rêndŭ. Pe lângă acestea carnea de omŭ are unŭ gustŭ aşa de bunŭ.“

Colera n'are de gândŭ sĕ se ducă din Valencia. Lunia trecută s'au datŭ în provinciă 43 casurĭ de coleră, ér în oraşulŭ Valencia 5. O telegramă din Madridŭ spune, că în Arges în Toledo, mai mulţĭ ómenĭ s'au bolnăvitŭ de colera. Guvernulŭ portugesŭ, din cause sanitară, a opritŭ trenurilorŭ spaniole a întra pe pĕmêntŭ portugesŭ. Călĕtorii spaniolĭ suntŭ puşĭ la graniţă sub carantină.

Necrologŭ.

Iohanna Steilner, preotésă vĕduvă, a încetatŭ din viéţă în 4 Augustŭ n. în vêrstă de 81 anĭ. Imormêntarea i-se va face Mercurĭ în 6 Augustŭ, în cimiteriulŭ ev. c. a. din Braşovulŭ vechiu.

Cursulŭ pieţeĭ Braşovŭ
din 6 Augustŭ st. n. 1890.

Bancnote românesci	Cump.	9.17	Vênd.	9.20
Argintŭ românescŭ -	„	9.12	„	9.16
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.18	„	9.21
Lire turcescĭ - - -	„	10.40	„	10.45
Imperialĭ - - - -	„	9.38	„	9.43
Galbinĭ .	„	5.35	„	5.40
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	99.50	„	—.—
Ruble rusescĭ - - -	„	135. -	„	136.—
Mărcĭ germane - -	„	—.—	„	—.—

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 5 Augustŭ st. n. 1890.

Renta de aurŭ 4% - - - - - -	101 90
Renta de hârtiă 5% - - - - - -	99.90
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare - aurŭ - - - - - - - - - -	115 40
dto argintŭ - - - - - -	97.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	111.75
Bonurĭ rurale ungare - - - - -	89.30
Bonurĭ croato-slavone - - - - -	104.25
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - -	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	139.70
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului - -	127.75
Renta de hârtiă austriacă - - - -	88.35
Renta de argintŭ austriacă - - - -	89.60
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	108.70
Losurĭ din 1860 - - - - - - - -	139.75
Acţiunile băncei austro-ungare - -	981.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. -	357.25
Acţiunile băncei de creditŭ austr. -	307.—
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - -	5.45
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	9.19½
Mărcĭ 100 împ. germane - - - -	56.62½
Londra 10 Livres sterlinge - - - -	115.95

Editorŭ şi redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Nr. 4724—1890. 397,3—1

PUBLICAŢIUNE.

Constatându-se de către medicĭ turbarea la lunŭ câne prinsŭ în Braşovŭ în 4 a lunei c., care a muşcatŭ ómenĭ şi cânĭ, se dispune pe basa opinărei comisiunei medicale în sensulŭ §-ului 188 alŭ ordinaţiunei de executare, art. de lege VII din 1888, ca toţĭ cânii aflătorĭ pe teritoriuŭ orăşenescŭ sĕ se ţină în decursŭ de 40 de ḑile legaţĭ sĕu provĕḑuţĭ fiindŭ cu botniţă, carea împiedecă muşcarea, sĕ se pórte legaţĭ de fringhie. Cânii umblătorĭ liberŭ pe stradă se vorŭ prinde îndată de călău şi se vorŭ ucide.

Contravenţiunile acestei publicaţiunĭ se pedepsescŭ, în sensulŭ § 103 alŭ art. de lege XL din 1879, cu o pedépsă în banĭ până la 100 fl. v. a.

In sensulŭ §-ului 102 alŭ art. de lege XL din 1879, se provócă mai departe fie-care, ca despre acei cânĭ sĕu animale de casă, carĭ dau semne de turbare, sĕu la carĭ se observă simptome, din carĭ se póte conchide turbarea—sĕ facă imediatŭ arătare subscrisului căpitănatŭ, pedepsindu-se la casŭ contrarŭ întrelăsarea acestei arătărĭ conform legei.

Braşovŭ, în 5 Augustŭ 1890.

Căpitanatulŭ orăşenescŭ.

Nr. 122—1890. 393,3—3

CONCURSŬ.

Pentru ocuparea alorŭ două posturĭ de învĕţătorĭ din nou create la şcóla confesională greco-catolică din *Sângeorgiulŭ românŭ* (Oláh-Szt.-György), vicariatulŭ Rocnei, comit. Bistriţa Năsĕudŭ, pe basa conclusului senatului şcolasticŭ confes. gr. cat. localŭ dtto 1 Augustŭ a. c., prin acésta se escrie concursŭ.

Emolumentele:

a) pentru unŭ învĕţătorŭ salariu anualŭ de 240 fl. v. a., cuartirŭ corĕspunḑĕtorŭ şi grădină intravilană de 1 jughĕrŭ;

b) pentru celalaltŭ învĕţătorŭ salarŭ anualŭ de 300 fl. v. a.

Salariele se vorŭ primi în rate lunare anticipative din fondulŭ şcolasticŭ confesionalŭ gr. cat. localŭ.

Doritorii de a cuprinde vre-unulŭ din aceste posturĭ vorŭ avé de a'şĭ trămite *până în 25 Augustŭ a. c. st. n.* subscrisului presidiu concursele lorŭ investite cu testimoniulŭ despre absolvarea cu succesŭ a cursului preparandialŭ, atestatŭ despre cualificaţiunea în limba maghiară, precum şi testimoniu despre conduită în progresŭ şi purtarea morală în serviţiulŭ lorŭ de până acuma.

Preferiţĭ dintre concurenţĭ vorŭ fi acei, carĭ pe lângă producerea documentelorŭ de susŭ vorŭ puté lua asupră-le sarcina: *de a forma cu tinerimea şcolară şi cu poporulŭ din locŭ unŭ corŭ de cântărĭ alesŭ.*

Sângeorgiulŭ-românŭ, în 1 Augustŭ 1890 n. c.

Presidiulŭ senatului şcolasticŭ confes. gr. cat.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1890.

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ accelerată	Trenŭ accelerată	Tren de persóne	Tren de persóne
Viena	3.25	8.—	10.50	
Budapesta	9.25	2.—	7.35	6.10
Szolnok	11.29	4.05	11.07	9.28
P. Ladány	1.07	5.46	1.20	11.58
Oradea-mare	2.24	7.01	3.02	1.51
	2.32	7.11	3.09	2.06
Mezö-Telegd	3.02	7.41	3.48	2.46
Rév	3.33	8.16	4.31	3.40
Bratca			4.54	4.03
Bucia			5.14	4.25
Ciucia	4.26	9.05	5.40	4.51
Huiedin	4.58	9.35	6.22	5.32
Stana			6.38	5.49
Aghiriş			6.59	6.11
Ghirbĕu			7.11	6.28
Nădĕşel	5.49	Trenŭ de pers	7.24	6.44
Cluşiu	6.02	10.35	7.39	7.04
	6.12	11.02	7.54	8.30
Apahida	6.27	11 23	8.11	8.55
Ghiriş	7.31	12.42	9.18	10.31
Cucerdea	7.55	1.18	9.49	11.19
Uióra		1.25	9 56	11.27
Vinţulŭ de susŭ		1.33	10.02	11.35
Aiud	8.21	1.55	10.22	12.02
Teiuşŭ	8.37	2.14	10.39	12.26
	8.42	2.24	10.57	1.18
Crăciunelŭ		2.49	11.20	1.54
Blaşiu	9.14	3.02	11.36	2.11
Micăsasa		3.33	12.04	2.49
Copşa mică	9.49	3.48	12.23	3.23
Mediaşŭ	10.07		12.39	3.46
Elisabetopole	10.30		1.08	4.27
Sighişóra	11.06		1.50	5.39
Haşfalĕu	11.22		2.06	6.03
Homorodŭ	12.37		3.20	7.51
Augustinŭ			3.56	8.36
Apaţa	1.26		4.19	9.10
Feldióra	1.47		4.44	9.44
Braşovŭ	2.23		5.20	10.31
	2.33		5.30	
Timişu	3.15		6.14	11.23
Predealŭ	3.47		6.45	12.08
Bucuresci	9.30		11 35	

Predealŭ—Budapesta

	Trenu accelerată	Trenu de pers.	Trenu accelerată	Tren de persóne
Bucuresci	7.55			4.45
Predealŭ	1.08		4.10	9.12
Timişŭ	1.37		4.50	9.41
Braşovŭ	2.13		5.50	10.17
	2.43	4.—		10.32
Feldióra	3.12	4.44		11.04
Apaţa	3.32	5.20		11.30
Augustinŭ	3.47	5.47		11.51
Homorodŭ	4 20	6.35		12.27
Haşfaleu	5.25	8.12		1.35
Sighişóra	5.45	8.47		1.59
Elisabetopole	6.12	9.29		2.32
Mediaşŭ	6.33	10.10		2.54
Copşa mică	6.46	10.32		3.13
	6.48	10.42	11.47	3.18
Micăsasa		11.01	12.04	3.33
Blaşiu	7.22	11.37	12.32	4.03
Crăciunelŭ		11.52	12.44	4.14
Teiuşŭ	7.51	12.23	1.06	4.36
	7 58	1.23	1.30	5.06
Aiudŭ	8.15	1.50	1.54	5.24
Vinţulu de susŭ		2.20	2.16	5.45
Uióra		2.28	2.23	5.51
Cucerdea	8 45	2.46	2.39	6.08
Ghirişŭ	9.16	3.33	3.15	6.42
Apahida		5.—	4.32	7.52
Cluşiu	10.36	5.28	4.53	8.10
	10.48	6.05	5.30	8.30
Nădăşelŭ		6.26	5.48	8.59
Ghîrbău		6.42		9.05
Aghireşŭ		6.58	6.11	9.19
Stana		7.24		9.43
B. Huiedin	12.01	7.47	6.43	10.02
Ciucia	12.31	8.27	7.12	10.41
Bucia		8.49		10.56
Bratca		9.08		11.13
Rév	1.10	9.28	7.51	11.32
Mezö-Telegd	1.36	10.04	8.17	12.07
Oradea-mare	2.01	10.41	8.42	12.41
	2.08	11.06	8.47	1.09
P. Ladány	3.31	1.19	10.09	3.03
Szolnok	5 11	3.31	11.51	5.10
Budapesta	7.15	6.35	1.55	8.15
	8.40	6.50	2.25	10.40
Viena	1.40	3.—	7.20	6.05

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenŭ accelerată	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena	8.—	10.50	3.25
Budapesta	2.—	8.15	9.40
Szolnok	4.20	11.18	1.02
Aradŭ	8.10	3.50	5.27
	2.20	4.10	5.50
Glogovaţŭ	2.34	4.22	6.02
Gyorok	3.05	4.46	6.23
Paulişu	3.23	4.58	6.34
Radna-Lipova	3.39	5.16	6.52
Conop		5.38	7.17
Bĕrzava		5.53	7.33
Soborşinŭ		6.15	8.20
Zamŭ		6.58	8.49
Gurasad.		7.22	9.16
Ilia		7.33	9.32
Branicica		7.54	9.51
Deva		8.14	10.18
Simeria (Piski)		8.43	10.44
Orăştia		9.12	11.14
Şibotŭ		9.34	11.39
Vinţulŭ de josŭ		9.56	12.05
Alba-Iulia		10.17	12.26
Teiuşŭ		10.44	12.58

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenu accelerată	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Teiuşŭ		12.59	4.51
Alba-Iulia		1.39	5.27
Vinţulŭ de josŭ		1.56	5.44
Şibotŭ		2.23	6.06
Orăştia		2.49	6.28
Simeria (Piski)		3.37	7.10
Deva		3.53	7.26
Branicica		4.18	7.48
Ilia		4.43	8.10
Gurasada		4.53	8.21
Zamŭ		5.21	8 48
Soborşinŭ		5.56	9.17
Bĕrzava		6.46	9.54
Conopŭ		7.02	10.09
Radna-Lipova	5.49	7.36	10.38
Paulişu	6.06	7.50	10.51
Gyorok	6.24	8.03	11.03
Glogovaţ	6.53	8.26	11.27
Aradŭ	7.06	8.38	11.38
	7.45	9.05	12.10
Szolnok	11.51	2.25	4.47
Budapesta	1.55	5 50	7.45
Viena	7.20	1.40	6.05

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

	T. d. p.	T. omn.	T. omn.
Simeria	7.17	11.28	3.50
Streiu	7.54	12.12	4.32
Haţegŭ	8.45	1.08	5.20
Pui	9.39	2.03	6.15
Crivadia	10.37	2.51	7.03
Baniţa	11.26	3.30	7.43
Petroşeni	12.—	4.02	8.15

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

	T. omn.	T. omn.	T. omn.
Petroşeni	6.05	10.42	4.03
Baniţa	6.45	11.23	4.49
Crivadia	7.26	11.57	5.24
Pui	8.07	12.33	6.04
Haţegŭ	8.51	1.19	6.43
Streiu	9.41	2.09	7.28
Simeria	10.20	2.47	8.—

Aradŭ—Timişóra

	T. omn.	T. omn.
Aradŭ	6.18	4.18
Aradulŭ nou	6.40	4.40
Németh-Ságh	7.05	5.05
Vinga	7.33	5.33
Orczifalva	7.56	5.50
Merczifalva	8.14	6.06
Timişóra	9.04	6.50

Timişóra—Aradŭ

	T. omn.	T. omn.
Timişóra	6.30	1.10
Merczifalva	7.23	1.59
Orczifalva	7.49	2.19
Vinga	8.16	2.46
Németh-Ságh	8.37	3.03
Aradulu nou	9.09	3.41
Aradŭ	9.25	3.55

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	7.40	10.50	3.56	9.30
Turda	8.—	11.10	4.10	9.50

Turda—Ghirişŭ

Turda	6.05	9.40	2.40	8.20
Ghirişŭ	6.25	10.—	3.—	8.40

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	5.—	11.25
Odorheiu	7.49	1.50

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	8.40	2.45
Sighişóra	10.52	5.28

Copşa-mică—Sibiiu

	Tr. de p.	T. d. p.	Tr. omn
Copşa-mică	4.05	10.47	7.10
Şeica mare	4.35	11.17	7.43
Lómneşŭ	5.16	11.58	8.27
Ocna	5.47	12 29	8.59
Sibiiu	6.10	12.52	9.23

Sibiiu-Copşa-mică

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Sibiiu	7.35	4.34	9.50
Ocna	8.02	4.58	10.14
Lómneşŭ	8.30	5.25	10.40
Şeica mare	9.05	5.55	11.10
Copşa-mică	9.34	6.20	11.35

Cucerdea-Oşorheiu Reghinulŭ săsescŭ

	Tr. de p.	Tr. de p.	Tr. omn.
Cucerdea	2.55	8.20	2.56
Cheţa	3.25	8.50	3.29
Ludoşŭ	3.46	9.11	4.06
M.-Bogata	3.56	9.20	4.15
Iernutŭ	4.33	9.57	4.54
Sânpaulŭ	4.48	10.12	5.10
Miraşteu	5.11	10.35	5.34
Oşorheiu	5.30	10.54	5.35
	5.50	4.58	
Reghinul-săs.	7.25	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

	Tr. omn.	Tr. de p.	Tr. de p.
Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oşorheiu		10.—	9.49
	7.24	5.54	10.20
Miraşteu	7.44	6.14	10.39
Sânpaulŭ	8.07	6.37	11.02
Iernutŭ	8.29	6.58	11.23
M. Bogata	9.02	7.28	11.53
Ludoşŭ	9.35	7.41	12.06
Cheţa	9.51	7.57	12.22
Cucerdea	10.23	8.25	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

	Tr. omn.
Simeria (Piski)	4.—
Cerna	4.21
Uniedóra	4.50

Unied.-Simeria (Piski).

Uniedóra	9.25
Cerna	9.51
Simeria	10.10

Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

	T. omn.
Murĕşŭ-Ludoşu	4.—
Ţagu-Budatelecŭ	6 48
Bistriţa	9.59

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

	T. omn.
Bistriţa	1.16
Ţagŭ-Budatelecŭ	4.50
Murĕşŭ-Ludoşŭ	7.21

Nota: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU Braşov.